

PRZYUCZYĆ SIĘ (23) *vb pf*

się (13), się (10).

inf przyuczyć się (1). ◇ *fut 2 sg* przyuczysz się (1). ◇ *1 pl* przyuczemy się (1). ◇ *praet 1 sg m* -m się przyuczył (1). ◇ *2 sg* -eś się przyuczył (1). ◇ *3 sg* przyuczył się (5). ◇ *1 pl m pers* -smy się przyuczyl (1). ◇ *3 pl* przyuczyl (2). ◇ *plusq 3 sg m* był się przyuczył (3). ◇ *3 pl m pers* byli się przyuczyl (2). ◇ *con 2 sg m* byś się przyuczył (1). ◇ *3 sg* by się przyuczył (1). ◇ *3 pl m pers* by się przyuczyl (1). ◇ *part praet act* przyuczysz się (2).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – *XVIII w. s.v. przyuczyć*.

1. *Osiągnąć jakąś wiedzę, znajomość czegoś, umiejętność* [w tym: czemu (5)] (7) : A takowych mieyc iest wiele w piśmie świętym/ ktoreby sie tu przytoczyć mogły/ ktorzym Apostołowie święci bārzo dobrze rozumieli/ y im sie byli przyuczyl *RejPos* 89v; *SkarŻyw* 293.

przyuczyć się do czego (1): *SkarKazSej* 663a *cf* »przyuczyć się a przyłożyć«.

przyuczyć się co (cum A lat.) (1): Iam nawet zebrał y Formularze terminatur Piśárskich/ co owo więc Dekrétá ná pozwiéch króciuchno terminuią confignując: áby tak młódzy przyuczyl sie *stylum Cancellarię*, gdy będą od śwych íápientów z ínstructiámi posyłáni do Grodu, álbo do Ziemstwá *SarnStat* *5v.

Zwrot: »naukom się przyuczyć« (2): Zá takim żywotem w Anthyochiey sie náukom świętym przyuczyl/ y wielki w nich nád inne pochop wziął/ [św. *Lucjan*] kápłanem zołtał. *SkarŻyw* 46; *ArtKanc* Q3.

Szeregi: »przyuczyć się a przyłożyć« (1): Ale rzádenie ludzi iest iáko siekierá z młotem/ y koń z ízáblá y wołkiem: do ktorych iestli sie nie przyuczyl/ á rękámi śwemi nie przyłożył: nic nie będzieł vmiał. *SkarKazSej* 663a.

»przyuczyć się i przysłuchać« (1): A iáko Apostołowie święci dostátecznie sie byli przyuczyl y przysłucháli słowom Páná Krystufowym/ iz on figurate á nie włáśnie wielekroć z nimi mowić raczył *RejPos* 89v.

2. *Przyzwyczać się, przywyknąć; assuefacere* *Modrz* [w tym: komu, czemu (10)] (16) : Będąc więzkiem pana śwego [Józef] Przyłzedł w taką łaskę iego Ze mu sie tak był przyuczyl Iz mu wlytek dom poruczyl *RejJóz* A3, D4v; *RejKup* z8; Bo áczbyś z nim [z młodym] chciał mowić też co státecznego/ Prožno/ bo sie mył wierci zázwdy do onego/ Czemu sie iuz przyuczyl *RejWiz* 89v; *BielSpr* 2v; tám [w *cieplicach*] dzień ieden/ álbo dwá/ odpoczawly/ á támtemu wiátru sie przyuczyl/ w wodzie w imię Boże vsięć *Oczko* 26; Gdy sie mu przyuczemy/ dobre sukno Polkie/ Płotno swoiey roboty stoi nam zá Kolńskie. *BielSjem* 20; Wízákóz iestliby komu był tak bārzo porządek miły obiecádlowy/ tedy y ten sie tu kładzie ná końcu. Bo drudzy mówią/ żełmy sie iuz tak przyuczyl. *SarnStat* 1306, 550 [2 r.]; *SkarKaz* 518a; [*Leop* 1.Reg 17/39 (*Linde s.v. przyuczyć*); *PostępekPrCzart* 7v; *PlutMKoch* 259v].

przyuczyć się do czego (1): Do czego sie kto przyuczyl/ mowi piśmo/ z młodu/ to w nim y ná stárość trwa. *SkarKaz* 420b.

przyuczyć się czym (1): Ale ná takie obrázenie niemoże być lkutecznieyŝe lekárstwo/ iedno gdybyś chęcią á zwyczáiem przyuczył się prawdę mowić/ á niemiał v siebie ŝproŝnieyŝzey wády iáko łeż. *ModrzBaz 60.*

cum inf (3): gdy ktho lie nye przyuczył milczec/ nie zdoła też porządnye wymáwyać. *GliczKsiąż H6; ModrzBaz 60; SkarŻyw 271.*

W przeciwstawieniu: »oduczać się ... przyuczyć się« (1): (*marg*) Dozwolił P. Bog ludziom mięŝo ieŝ po potopie. (-) chyba to obwárował/ áby zábijáiąc zwierzętá/ y nieiákie nád nimi okrucieństwo czyniąc [...] áby się ludzi y towárzyŝow ŝwoich/ oduczáiąc się nieiáko w mordowánium zwierząt miłóŝierdzia/ zábijác nieprzyuczyli *SkarŻyw 271.*

Zwrot: »obyczajom się przyuczyć« (1): *Vmárł Krol o Polacy [...]. Krol niecudzoźiemiec/ ále ktory się tu vrodził/ tu się ŝwámi wychował z młodoŝci obyczáiom wáŝzym/ prawom wáŝzym/ ŝpráwom wáŝzem wáŝzym był się przyuczył. BiałKaz H2v.*

Synonimy: 2. *przysposobić się, przywyknąć, przyzwyczaić się, uprawić się.*

Formacje współrdzenne cf UCZYĆ.